

VIII. Évfolyam 2. szám - 2013. június

Nyéki Dávid
david.nyeki@gmail.com

VÁLLALATI BIZTONSÁGI SZERVEZETEK FELÉPÍTÉSE

Absztrakt

A tanulmány a gazdasági szereplők biztonsági szervezeteinek felépítésével foglalkozik. Egy elvi ajánlás bemutatását követően három egyedi, gyakorlati példát vázol fel, amelyek ékes bizonyítékai annak, hogy a versenyszférában tevékenykedő társaságoknak e szervezeteiket a saját egyedi igényeik alapján kell és érdemes üzemeltetni.

In this article I am focusing on the structure of security organisations belonging to participants working in the field of economy. After presenting a theoretical suggestion, I provide three unique examples from real life, which are excellent proofs of the fact that companies in the competitive sphere have to – and it is worth for them to – manage their security organisations based on their particular needs.

Kulcsszavak: *biztonság, vállalati biztonság, biztonsági szervezet ~ security, corporate security, security organisation*

BEVEZETÉS

Az alábbi tanulmányban a vállalatok biztonságának szempontjából egy rendkívül fontos és meglehetősen sokszínű képet mutató kérdést fogok boncolgatni, nevezetesen a vállalatok biztonsági szervezeteinek felépítését. A témát azért érzem lényegesnek, mert ezeknek a szervezeteknek a felépítése egyrészt nagymértékben meghatározza az egész vállalat fenyegetésekkel szembeni védekezési képességét, másrészt rendkívül változatos – a legtöbb esetben egyedi – struktúrával bírnak. Ez utóbbi tény oka a különböző ágazati, jogi, társadalmi, stb. környezetekben tevékenykedő gazdasági társaságok nagymértékben eltérő fenyegetettségében és biztonsági igényeiben keresendő.

A kérdéskörrel kapcsolatos vizsgálódásom alapjait egy Vasvári György, Lengyel Csaba és Valádi Zoltán által jegyzett tanulmány adja, ahol egy kiváló elvi javaslatot találhatunk, az ilyen szervezetek felépítésével kapcsolatban. [1]

A fent említett tanulmányban szereplő ajánlás szemléltetését és rövid elemzését követően három egyedi példát fogok bemutatni. Ezek, a szakmai pályafutásom során általam megismert – természetesen anonim módon elővezetésre kerülő – példák alkalmasak arra, hogy nagyon szemléletesen bizonyítsák azt, hogy az egyedi igények és lehetőségek nyilvánvalóan egyedi megoldásokat kívánnak.

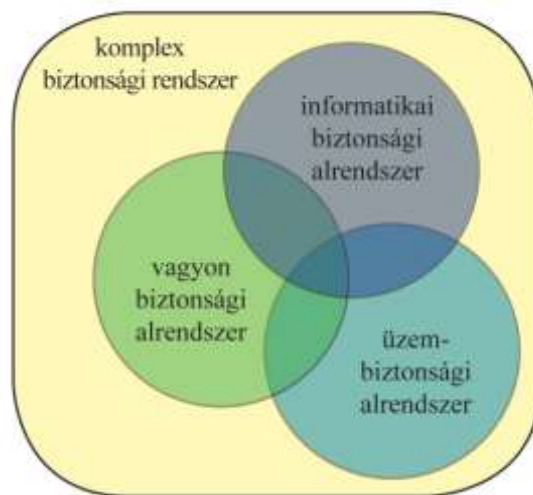
Mindhárom példát egy, a vállalkozást bemutató, általános ismertetővel kezdem. Ez természetesen nem lesz alkalmas a vállalat beazonosítására, azonban ezáltal el lehet helyezni az adott társaságot a magyar gazdaságban, fény derül bizonyos egyedi sajátosságaira, illetve azok esetleges okaira, hátterére. Ezt követően fogom vázolni a cég biztonsági szervezetének felépítését, az egyes szervezeti szintekhez kötődő feladat- és felelősségi köröket. Végül minden példa bemutatását a vázolt szervezeti felépítés előnyeinek, illetve hátrányainak¹ taglalásával fogom zárni.

1. A VASVÁRI AJÁNLÁS

1.1. A vállalat komplex biztonsági rendszere

A Vasvári György és kollégái által publikált ajánlás a vállalat komplex biztonsági rendszerét három alrendszerre osztja. (1. ábra) Ezek a vagyonsvédelmi, az informatikai és az üzembiztonsági alrendszerek. A rendszer alkotóelemei inhomogének, és a működés során kölcsönhatások révén befolyásolják egymást. A három alrendszer, alapvetően egymástól eltérő célokat szolgál és ennek megfelelően különböző eszközöket használ, azonban a különböző szakterületek közti átfedések miatt ezen alrendszerek nem működtethetőek hatékonyan egymástól elszeparálva. Ezért ma már elengedhetetlen egy egységes, vállalati szintű rendszerbe való besorolásuk.

¹ Természetesen ez esetben a hátrány szó nem azt jelenti, hogy a tárgyalt szervezeti felépítés nem lenne megfelelő. Pusztán arról van szó, hogy az adott egyedi igényeket megfelelő, sőt sokszor optimális mértékben kiszolgáló rendszer bizonyos problémakörök kezelésére kevésbé alkalmas.

1. ábra. Egy vállalat biztonsági rendszere
(Készítette: a szerző, Pécs: 2012)

Az alrendszerek főbb funkciói az alábbiak:

- vagyonbiztonsági alrendszer (a szervezet vagyónvédelmét hivatott szolgálni, a vagyónvédelmi intézkedések mellett jellemzően megtalálhatóak az informatikai védelmet szolgáló rendelkezések is);
- üzembiztonsági alrendszer (ebben az alrendszerben találhatóak meg például a tűzvédelmi, illetve a munkavédelmi szabályok, az esetleges speciális termelési igényeket szolgáló szabályok; az üzembiztonsági alrendszerben jellemzően találhatunk vagyónvédelmi és informatikai biztonsági intézkedéseket is);
- informatikai biztonsági alrendszer (a vállalat informatikai támogatásának védelmét szolgálja, mára az adatvédelem egyik legfontosabb eszközévé is vált; jellemzően találhatunk vagyónvédelmi intézkedéseket is). [2]

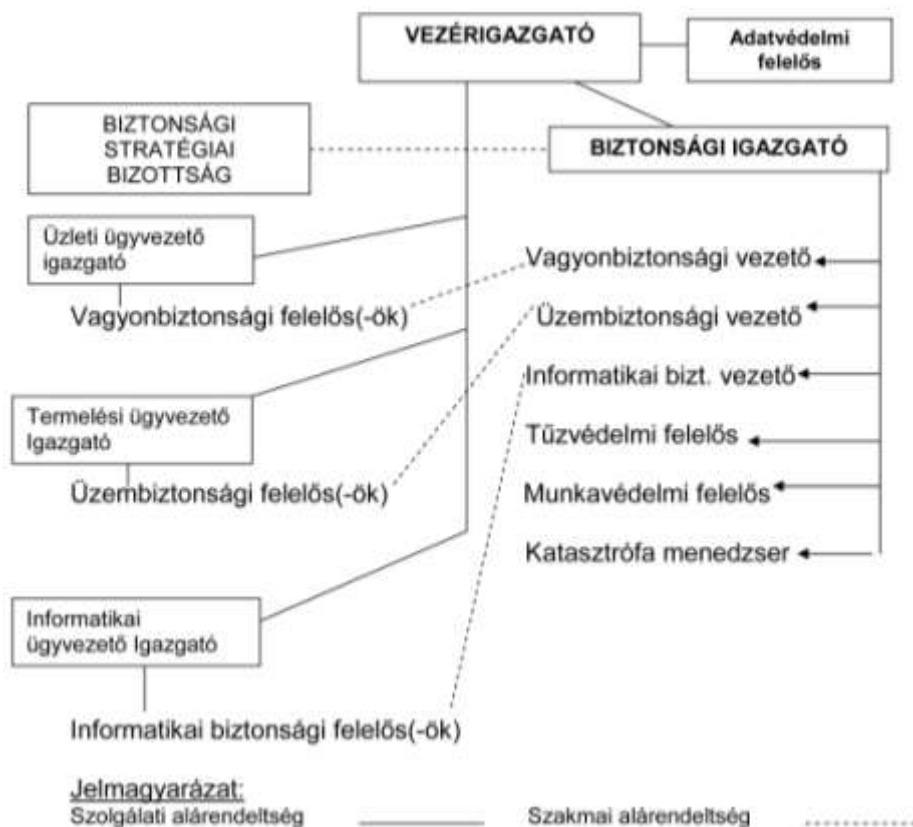
1.2. A biztonsági rendszer üzemeltetése, a biztonsági szervezet

A biztonsági alrendszerek elemeiért, a különböző védelmi intézkedésekért a védelmi intézkedések tulajdonosai felelnek:

„A tulajdonos egy adatgazda, vagy rendszergazda, vagy menedzser, aki egy meghatározott adatállományért, vagy egy folyamatért (alkalmazói rendszerért), vagy a védelmi intézkedésekért felelős (ez nem vonható össze az előbbiekkal).”[2, pp: 43-44]

A Biztonsági igazgató feladata elsősorban az alrendszerek működésének összehangolása révén a komplex rendszer létrehozása, az egyenszilárdság megteremtése, valamint a biztonság stratégiai szintű tervezése. A Vagyonbiztonsági vezető a vagyónvédelmi alrendszer, az Informatikai biztonsági vezető az informatikai biztonsági alrendszer, az Üzembiztonsági vezető pedig az üzembiztonsági alrendszer tulajdonosa, felelős vezetője.

A biztonsági szervezeteket célszerű a legfelsőbb vezetőnek (Vezérigazgató) alárendelni. Ennek a függetlenség biztosítása szempontjából van jelentősége, ami rendkívül fontos tényező a biztonságszervezés folyamatában, hiszen a különböző szaktevékenységek egymás *mellett* működését teszi lehetővé úgy, hogy a prioritások meghatározásának lehetőségét meghagyja a felsőbb vezetés kezében. A fentieknek megfelelően az egyéb szervezeti egységekhez tartozó biztonsági felelősöket, a megfelelő biztonsági alrendszer vezetőjének a hatáskörébe kell beosztani, vagyis célszerű lehet a szolgálati és a szakmai alárendeltség különválasztása. [2]

2. ábra. Biztonsági szervezeti séma
 (Forrás: Vasvári György – Lengyel Csaba – Valádi Zoltán:
 Vállalati biztonság keretrendszere; 45. o.)

2. „A” PÉLDA

2.1. „A” társaság általános bemutatása

Tulajdonosi szerkezet

„A” társaság teljes egészében külföldi (nyugat-európai) tulajdonban lévő multinacionális vállalat magyarországi leányvállalata.

Fő profil

A multinacionális vállalat az elektronikai ipar világviszonylatban is jelentősnek számító szereplője. A magyarországi leányvállalat jellemzően elektronikai szórakoztató cikkek gyártását és javítását végzi.

Elhelyezkedés

A cég két, egymástól néhány kilométernyi távolságra elhelyezkedő telephellyel rendelkezik. Az egyik létesítmény városi lakóövezetben, a másik egy ipari parkban található. A környezet bűnügyi és közlekedési szempontból is átlagosnak tekinthető. A két különálló objektum nincs egymásra utalva semmilyen szempontból, így ez önmagában nem jelent kockázati tényezőt.

Sikeresség

A társaság egész magyarországi megalapítása óta nyereséges, még akkor is pozitív mérleggel rendelkezett, amikor a nemzetközi cégcsoport összességében veszteséges volt.

Állomány

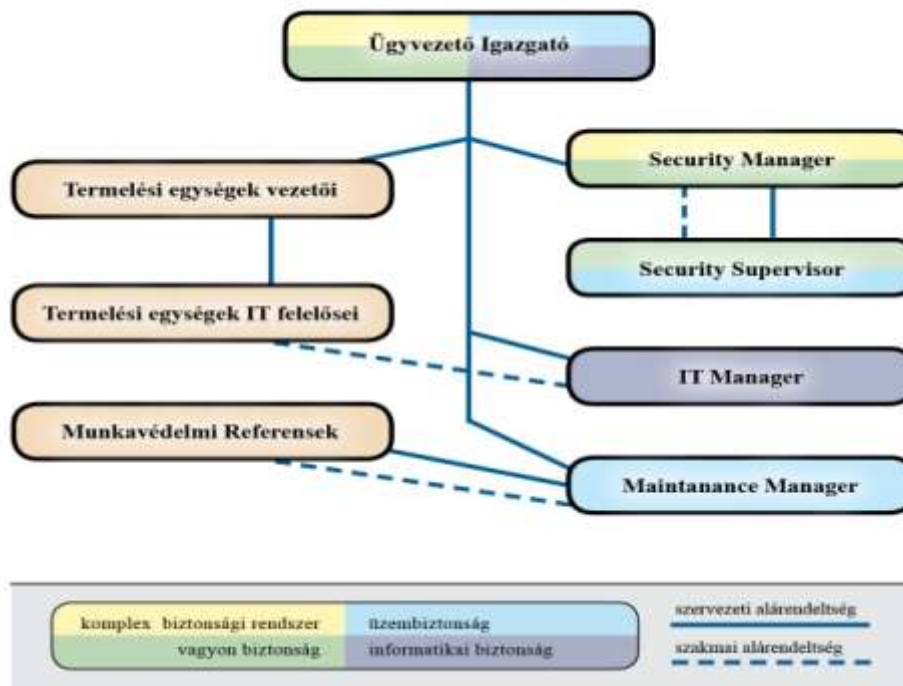
A foglalkoztatottak száma, az ágazat többi szereplőjéhez hasonlóan, rendkívül nagy határokon belül mozog, de jellemzőnek a 3500-5000 fős állományt tekinthetjük. Rendkívül magas a fluktuáció, valamint általános a kölcsönzött munkaerő széleskörű, ugyanakkor időszakos – a megrendelési állomány függvényében változó mértékű – alkalmazása. A foglalkoztatottak nagy részét, az alacsony végzettséggel rendelkező betanított munkások teszik ki.

Főbb biztonsági kérdések

A cég komoly vagyonvédelmi kihívásokkal kell hogy szembenézzon a mindennapokban, hiszen az általuk előállított termékek nagy értékűek és a fekete piacon könnyen értékesíthetőek. A foglalkoztatott személyi állomány, mint az a fentiekből kiderült, szintén komoly biztonsági kockázatot hordoz, a magas munkaerő vándorlás, illetve a foglalkoztatási forma² miatt. A vagyonvédelmi kihívások mellett – már csak a nagy létszám miatt is – természetesen fokozott figyelmet kell szentelni a munka- és tűzvédelmi intézkedéseknek is. Az ágazatban meglévő kiélezett verseny pedig elengedhetetlenné teszi a különböző természetű üzleti információk magas színvonalú védelmét. A fentiekben ismertetett kockázati tényezők miatt a társaság rendkívül komoly gondot és összegeket fordít a biztonságra.

2.2. „A” biztonsági szervezetének felépítése

„A” biztonsági kihívásai rendkívül sokrétűek, magas szintű prioritásokat találhatunk mind a három biztonsági alrendszerhez kapcsolódóan. Ennek megfelelően komoly biztonsági rendszert épített ki, aminek az üzemeltetésére is nagy hangsúlyt fektet, amint ez a mellékelt ábrán is látható.

3. ábra. „A” biztonsági szervezetének a felépítése
(Készítette: a szerző, Pécs: 2013)

² A kölcsönzött munkaerő esetében tovább nehezedik a biztonsági kockázatot hordozó személyek egyébként sem könnyű kiszűrése. Bár a megrendelő és a munkaerő kölcsönző cég között megkötésre kerülő szerződések jellemzően pontosan lefektetik a felek ilyen irányú kötelezettségeit és feladatait, a gyakorlati tapasztalat azt bizonyítja, hogy a kölcsönzött munkaerő bűnügyi szempontból történő szűrése sokszor okoz gondot.

Az Ügyvezető igazgató általános felelősséggel tartozik, természetesen a biztonsági kérdések területén is.

A Security manager felelőségi körébe tartozik a vagyonbiztonsági alrendszer, valamint a komplex biztonsági rendszer szakmai felügyelete és a biztonsági kérdésekhez kapcsolódó stratégiai tervezés. A Security manager közvetlen beosztottja a Security supervisor, aki a vagyonbiztonsági alrendszer felelős vezetője, valamint a társaság tűzvédelmi szakértője.

Az IT manager felelős az informatikai rendszer biztonságáért, valamint az információbiztonság informatikai aspektusaiért. A termelési egységek IT felelősei szervezetileg nem, azonban szakmailag az IT manager irányítása alatt állnak.

A Maintenance manager felel az üzembiztonságért. A munkavédelmi referensek az ő szakmai és szervezeti irányítása alá tartoznak.

2.3. „A” példa összegzése

A cég igyekszik minden biztonsági kérdésre megfelelő választ adni. A nyilvánvalóan nagyon magas költségek ellenére rendkívül összetett rendszert építettek ki a kockázatok minimalizálása érdekében. Mind a három biztonsági alrendszernek megvan a felelős vezetője, ami által biztosított a folyamatos szakmai irányítás és felügyelet. Fontos tényező, hogy sikerült mindhárom alrendszer esetében megoldani a szakmai és szervezeti alárendeltség kérdését. Külön figyelemre méltó, hogy a Security manager személyében a stratégiai tervezést is biztonsági szakember végzi.

3. „B” PÉLDA

3.1. „B” társaság általános bemutatása

Tulajdonosi szerkezet

„B” társaság részben önkormányzati, részben magyar magántulajdonban lévő komoly tradíciókkal rendelkező, egykor szebb napokat látott vállalkozás.

Fő profil

Fő profilja a magas minőségű és nagy hozzáadott értékkel bíró ajándék- és dísz tárgyak gyártása és forgalmazása. A társaság az évszázados tradíciónak, egyedi termékeinek és egyes szabadalmainak köszönheti hírnevét.

Elhelyezkedés

A cég telephelye városi környezetben, főút mellett, a belvároshoz közel található. A környék bűnügyi szempontból semlegesnek tekinthető.

Sikeresség

Az egykor nemzetközi szinten is jegyzett és komoly eredményeket elért vállalat évek óta veszteséges, bevételei folyamatosan csökkennek. Az életben maradását a jelentős mértékű önkormányzati szerepvállalásnak köszönheti.

Állomány

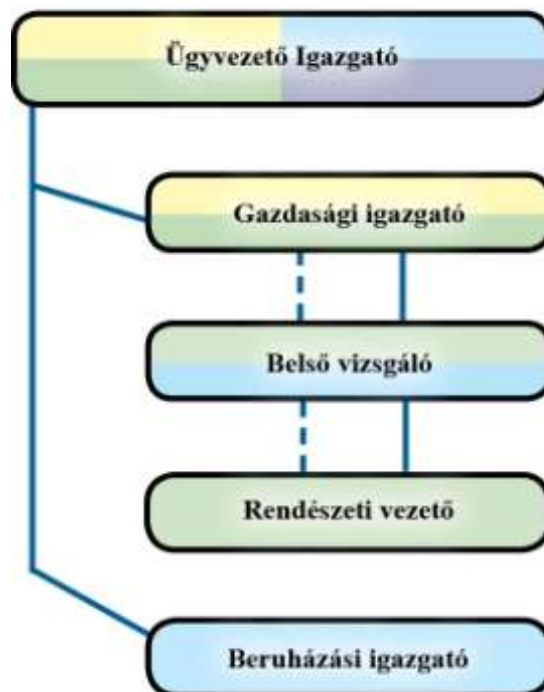
A foglalkoztatottak létszáma mintegy 250 fő. Az állományt – a speciális szaktudás miatt – a veszteségek ellenére is igyekeznek egyben tartani, reménykedve a fellendülésben. Ennek megfelelően a dolgozókat igyekszik megbecsülni a társaság, bár anyagi lehetőségek hiányában ez rendkívül nehéz. A fluktuáció elenyésző, sok dolgozó büszkélkedhet a manapság kuriózumnak számító több évtizedes munkaviszonnyal.

Főbb biztonsági kérdések

A nagy értékű, könnyen értékesíthető termékek komoly vagyoni védelmi kockázatot jelentenek. A prioritás ennek ellenére egyértelműen a munka- és tűzvédelmi kérdéseken van, hiszen az évtizedes pénztelenség miatt az épületek és a berendezések rendkívül előregedtek, sokszor használhatatlanok, vagy akár balesetveszélyesek. Egyértelműen a biztonságos üzemeltetés fenntartása a legkomolyabb biztonsági kérdés.

3.2. „B” biztonsági szervezetének felépítése

„B” esetben az egyik legfontosabb szempont (nemcsak a biztonságsszervezés kérdéskörében) a költségcsökkentés, amit a társaság anyagi helyzete indokol. Ennek a ténynek a negatív hatásai természetesen a biztonsági szervezet felépítésében is tetten érhetőek.

4. ábra. „B” biztonsági szervezetének a felépítése
(Készítette: a szerző, Pécs: 2013)

Az Ügyvezető igazgató természetesen itt is általános felelősséggel tartozik a vállalat sorsának alakulásáért, a meghozott döntésekért, ami alól a biztonság kérdésköréhez kapcsolódók sem jelentenek kivételt.

A Gazdasági igazgató – valószínűleg a pénzügyi helyzetre visszavezethető okokból – mind a biztonság stratégiai tervezésében, mind a vagyoni védelmi alrendszer és az üzembiztonsági alrendszer érintő kérdésekben bír döntési felelősséggel. A Belső vizsgáló a Gazdasági igazgató közvetlen beosztottjaként a vagyoni védelmi alrendszer, illetve az üzembiztonsági alrendszer egyes elemeinek a felelőse, azonban tevékenysége valójában javarészt az alrendszerekhez kapcsolódó gazdasági kérdések kezelésében merül ki. A Rendészeti vezető a Belső vizsgáló beosztottjaként felelős a társaság működéséhez kapcsolódó vagyoni védelmi rendszerek működéséért. Döntési joggal csak napi szakmai kérdések kapcsán rendelkezik, egyéb ügyekben javaslatokat tehet.

A Beruházási igazgató szakmai felelőse minden beruházással, karbantartással, kivitelezéssel kapcsolatos döntésnek, ennek megfelelően az üzembiztonságot érintő műszaki/szakmai kérdések hozzá tartoznak. A társaságnak nincs semmilyen műszaki háttere,

minden műszaki és karbantartási feladat külső szolgáltatók igénybevételével történik, ami pénzügyi szempontból feltehetően rentábilis, azonban sokszor okoznak problémát a kisebb-nagyobb késedelmek, hiszen bármilyen apró ügyről van is szó, nincs kapacitás az azonnali megoldásra.

A társaság informatikai támogatása szintén egy külső szolgáltató cég útján van megszervezve. Az informatikai biztonság kérdéseit ugyanez a társaság kezeli. A két cég között megkötött szerződés hivatott pontosan rendezni a köztük lévő jogviszony miatt keletkező jogokat, kötelezettségeket és felelősségi viszonyokat.

3.3 „B” példa összegzése

A fent leírtakból talán a társaságot általánosan bemutató rész nélkül is egyértelmű lehet, hogy milyen rendkívüli fontossággal bír a cég számára a költségek lefaragása. A három alrendszer közül csak az üzembiztonságinak van valódi szakmai vezetője (azonban maga a végrehajtó szervezet itt is hiányzik), míg az informatikai biztonsági alrendszer üzemeltetését és szakmai vezetését is kiszervezték, a vagyonbiztonsági alrendszer felelős vezetője pedig csak gazdasági ügyekben rendelkezik szakmai háttérrel. A biztonságot érintő stratégiai döntésekért szintén egy gazdasági szakember a felelős.

A felsorolt nyilvánvaló hiányosságok ellenére nem lehet egyértelműen kijelenteni, hogy a vállalat biztonsági szervezetének a felépítése nem lenne alkalmas a kockázatok kezelésére. Sőt, több nemzetközi példa azt látszik bizonyítani, hogy a vállalatok legfelsőbb biztonsági vezetőinek – a biztonságért felelős stratégiai szintű döntéshozóknak – inkább üzleti szakembereknek kell lenniük, mint biztonsági szakértőknek. [3] Az viszont biztos, hogy ahhoz, hogy a társaság folyamatosan fenn tudja tartani a szükséges biztonsági szintet, minden alrendszer tekintetében időről időre igénybe kell venni külső tanácsadókat, ami persze komoly költséget jelenthet, bár valószínűleg még mindig olcsóbb, mint a szükséges szakembergárda folyamatos foglalkoztatása.

4. „C” PÉLDA

4.1. „C” társaság általános bemutatása

Tulajdonosi szerkezet

„C” társaság teljes egészében külföldi (nyugat-európai) tulajdonban lévő cégcsoport magyarországi tagja.

Fő profil

„C” fémipari cég, alkatrészgyártással és speciális ipari gépek összeszerelésével foglalkozik. Az anyacég világviszonylatban is piacvezetőnek számít saját ágazatában, ami elsősorban az alkalmazott technológiának és a folyamatos fejlesztéseknek köszönhető.

Elhelyezkedés

„C” városi lakóövezetben található, a környezet bűnügyi fertőzöttsége csekély. A közlekedési viszonyokat nehezíti a jelentős járműforgalom, illetve a lakó pihenő övezetek közvetlen szomszédsága.

Sikeresség

A cég magyarországi megjelenése óta nyereséges, folyamatosak a fejlesztések és a bővítések.

Állomány

A foglalkoztatottak száma közel 900 fő, ez évek óta folyamatosan bővül.

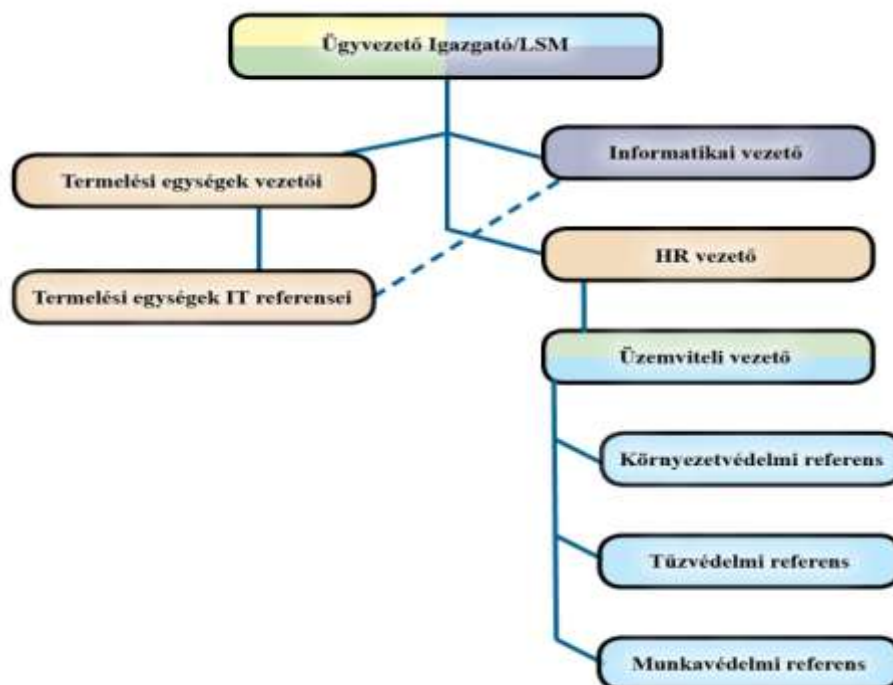
Az állomány jelentős része magasan képzett szakember, akiket mind anyagilag, mind erkölcsileg megbecsülnek. A fluktuáció elhanyagolható mértékű.

Főbb biztonsági kérdések

A társaság elsődleges prioritásnak az információbiztonságot tekinti, ez egy nyilvánvalóan hasznos és elengedhetetlen eszköze a világpiaci pozíció megőrzésének. Az információbiztonság ügyének komolyan vételét bizonyítja, hogy az azt érintő főbb kérdések már a nemzetközi cégcsoport szintjén szabályozottak.

Sajátságos módon nem az előállított termékek, hanem az alapanyagok, illetve a gyártási folyamat során keletkező hulladék az, ami vagyonvédelmi kockázatot jelent. Ennek oka, hogy az előállított termékekkel ellentétben a nyers- és hulladék anyagok azok, amik jó áron és könnyen értékesíthetőek. Az üzembiztonság szintén komoly prioritást élvez, hiszen a nehézipar eleve komoly munkavédelmi kockázatokat hordozhat magában. Az üzembiztonság keretében foglalkoznak a környezetvédelemmel is.

4.2. „C” biztonsági szervezetének felépítése

5. ábra. „C” biztonsági szervezetének a felépítése
(Készítette: a szerző, Pécs: 2013)

Az Ügyvezető igazgató³ az általános, mindenre kiterjedő felelőssége mellett a biztonság stratégiai tervezéséért is felel. Ez különösen igaz az információbiztonságot érintő kérdésekre. Az ő feladata a helyi sajátosságok, trendek és jogszabályok ismeretében, a cégcsoport információbiztonsági iránymutatásai alapján, meghatározni és a jövőre nézve prognosztizálni az információbiztonsági kockázatokat.

Informatikai vezető az informatikai biztonsági alrendszer felelős vezetője, e feladata mellett szakmai támogatást nyújt az Ügyvezető igazgatónak a fenyegetések minimalizálása érdekében. A termelési egységek IT referenseinek a szakmai vezetője.

³ Az Ügyvezető igazgató tölti be az LSM (Local Security Manager) pozícióját is.

Az Üzemviteli vezető, a HR vezető, beosztottjaként a vagyonbiztonsági és üzembiztonsági alrendszerek tulajdonosa. Három beosztottja, a környezetvédelmi-, a tűzvédelmi- és a munkavédelmi referensek a saját szaktevékenységeikért felelnek.

4.3. „C” példa összegzése

A létrehozott biztonsági szervezet hűen tükrözi a cégen, illetve a cégcsoporton belül kialakult, az egyedi sajátosságokból következő prioritásokat. Az alacsony vagyonbiztonsági kockázat miatt nincs külön csak azzal foglalkozó szakember, viszont az üzembiztonság komoly hangsúlyt kapott, az információbiztonság pedig egyértelműen kiemelt jelentőséggel bír. Az egyetlen szakmai szemmel megjegyzendő valódi negatívumot abban látom, hogy nincsen a biztonsági kérdésekkel komplex módon foglalkozó szakértő, ami megnehezítheti a gyakorlatban az alrendszerek működésének az összehangolását.

ÖSSZEGZÉS

A három példa kiválóan érzékelteti a vállalatok biztonsági szervezeteinek különbözőségét, ami a már a bevezetőben említett egyedi sajátosságoknak köszönhető. Láthatjuk, hogy mindhárom példa esetében a speciális igényekhez próbáltak igazodni, ezért alakítottak ki rendkívül erős szakmai szervezetet A-nál, ezért igyekeztek mindenre az elképzelhető legköltséghatékonyabb megoldást találni B esetében, és ezért kapott C-nél kiemelkedő figyelmet az információbiztonság.

Külön megemlíteném, hogy A és C példánál – ahol nem nyomja rá a pénztelenség a bélyegét a mindennapokra – milyen jól érzékelhetők a kialakított prioritások. Ennek a kiemelését azért tartom fontosnak, mert nem szabad elfelejteni, hogy a gazdasági társaságok esetében a biztonság nem cél, hanem eszköz. Csak akkor beszélhetünk sikeres vállalati biztonsági programról, ha a biztonságra fordított erőforrások értéke nem haladja meg az eredmények értékét, legyen szó anyagi vagy akár erkölcsi értékekről. Ezért rendkívül fontos a megfelelő prioritások felállítása.

Összességében kijelenthető, és a bemutatott példák is azt bizonyítják, hogy a vállalatok biztonsági szervezeteinek létrehozására nincs ideális vagy legjobb recept. Ezeket a biztonságszervezési folyamat, a biztonsági stratégia megalkotásakor kell létrehozni, figyelembe véve minden releváns sajátosságot.

Ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a vállalat számára ideális struktúra kiépítése nem elegendő. A kialakított keretekhez és pozíciókhoz olyan szakembereket kell hozzárendelni, akiknek nemcsak a megfelelő felkészültsége van meg, de a vállalat igényeihez igazodó szemléletmódot is a magukévá tudják tenni. Ezáltal biztosítható az, hogy a létrehozott szervezetrendszer a tervezetteknek megfelelően funkcionáljon a hétköznapiakban is.

Felhasznált irodalom:

- [1] Vasvári György – Lengyel Csaba – Valádi Zoltán: *Vállalati biztonság keretrendszere, Vagyonbiztonság, Üzembiztonság, Informatikai Biztonság Ajánlás 6.0 változat* – Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest, 2006, ISBN nélkül
- [2] Vasvári György – Lengyel Csaba – Valádi Zoltán: *Vállalati biztonság keretrendszere*
- [3] Rachel Briggs – Charlie Edwards: *The Business of Resilience Corporate security for 21st century* – Demos, London, 2006, ISBN 1 84180 163 1; 78-95. o.